

TIDEVARVET

Nr 41. 9 okt.

Nr 41. 4 ärg. 1926

Tidevarvet N: 41

Tiderna äro önda i Danmark och både industri och arbetare ropa på tullskydd. Det radikala vänstres bestämda motstånd tvingar socialdemokraterna att säga nej. Fru Marie Hjelmer redogör i artikeln *Hjulen, som stannat för läget*.

Valutgången kommenteras i artikeln: *Det gick inte*.

Starkt på väst reflekterar över de starkas trångboud danska länsgränsvård och över det låta svenska folket.

Riksfadern får hjälp från Norge, där man är nöjd med sin riksfader, som kallas bidragsgöde.

R. H. anmäler en nyutkommen lärobok i gasbruk, som utkommit på Militeritlitteraturföreningens förlag.

Jeppé på Heden är den danske dik- taren Jeppé Aakjer, vars sympatiska gärning skildras av dr Emy Ek.

Sköt om barnen! är sammanfat- ning av dr C. A. Ljunggrens föred- rag vid Fölksskoleföreningens möte i Uppsala.

Fisinnade kvinnors central- styrelsemöte

Fisinnade kvinnors Centralstyrelsemöte har framträtt till i slutet av november månad. Anledningen är att Nordiskt so- cialpolitiskt möte förlagts i Stockholm till den 14. då Centralstyrelsemötet planerats.

Doktor Gerda Kjellbergs och Dok- tor Ada Nilssons uppmärksammade artiklar om förlagat till lödsvivarlag, som fört utfenliggjorts i Tidevar- vet, ha nu samlat till en broschyr som under namn *En brännande fråga* kan erhållas på Tidevarvets expedition Sällskapet 1, Stockholm.

Oliga Elmdahl
Modemagasin
Kungsgatan 53, Tel. 108 51
STOCKHOLM

Tel. Norr 25 50. Norr 60 06.

LA FLEURISTE
Kungl. Hof-Blomsterhandel
Malmströmgatan 6
STOCKHOLM

Sänd minneshyllning genom

Blomsterfonden

Till Blomsterfonden.
Ad.: Arsenalsgatan 6, n. b.
STOCKHOLM.

Kom till
Barnets Lycköppning
erhålls genom *Föräldraboken* och
Barnmorser samt
DE BLINDAS FÖRENING
Majoritets 24, STOCKHOLM.

Hjulen som stannat

av Marie Hjelmer

Det danska samhället befinner sig i en ekonomisk kris. Icke på fyrtio år har man upplevt dess makt. Det är därför ett tungt ansvar, som vilar på regering och lagstiftande församling, när riksdagen den 5 oktober träder samman. Ty folket fordrar att åtgärder skola företagas, som kunna lindra nödtillståndet.

Råd och anvisningar fattas heller icke. Frågan är, om det kan lyckas oss att komma till enighet om något, som kan rädda situationen.

Det är kronans välslämnna språng mot pari, som delvis är orsaken till att förhållandena blivit så förtvivalde. Det radikala partiet har icke varit enigt i sin valutapolitik, men dess majoritet har dock stått varmt för paritendenserna. Dessa medlemmar ha ståndigt tillträtt en nedsättning av kronan till cirka 90 öre, som det bästa medlet att mildra krisen. Utan tvevel skolen en sådan åtgärd förhindrad den olycka som nu inträffat, att många lantbrukare måste gå från hus och hem. Nu har emellertid frågan om kronans nedskrivning kommit utanför diskussionen. Den ligger fast, och man måste peka på en ändrad hjälpened.

Det radikala partiet tillråder rege- ringen att nedsätta skatter och avgif- ter, så att de kunna i överensstämmelse med kronans nuvarande värde. Det begär av banker och penninginsti- tut, att diskontot sättes ner, och att krediten göres lättare. Därigenom skulle det bli möjligt att få igen några av de hjul, som stannat, så att den förtvivalde arbetslösheten kan lindras.

Detta de moderna samhällenas gissel hänger också över Danmark. Det är en stor ekonomisk och moralisk olycka för vårt lilla land att ha cirka 50,000 arbetare, många med familjer, som gå arbetslösa.

Fran konservativ sida känner man här till ett medel mot arbetslösheten i tull. Arbetsgivarna tröttna icke på att agitera för tullar. Det är fullt förståeligt, att de arbetslösa önska att vara medel skall provas, som kan tänkas föra dem in på arbetsplatsen igen, och därför har också under sista tiden från arbetarorganisationer gjorts hänväsende till regeringen med be- går om tullar.

Inom regeringen har också sports en del tyvkan, och därigenom ha rykten om ministerkris kommit upp. Radikala vänstres, som är regeringens parlamentariska stöd i Folketinget, uppger öppenlyskt samarbetet, om förslag till tullar skulle komma fram. Vi äro fast förvisssamt om att även om enskilda (det kan endast bli helt få) grenar av industrien få gagn av tullsdyddet, så medför denna en

pristegring för hela landet. Det tåla vi icke i en kristid.

Hur högt har icke ropet ljudit, att prissänkning var vår enda räddning! Och så kan man tänka på åtgärder, som måste tvinga priserna i höjden. Vidare anse vi, att ett litet land som vårt gör bäst i att icke vidtaga åtgärder, som kan sätta vår export i fara. Reser vi en tullmur mot utlan- det, gör utlandet naturligtvis detsamma gent emot våra varor.

Vårt lantbruk existens beror på våra exportmöjligheter.

Faran för en ministerkris av denna anledning är enligt min mening icke överhängande, ty åtskilliga ministrar med statsminister Stauning i spetsen ha på senaste tiden å möten tagit be- stämt avstånd från planerna på tull.

Jag förmodar att den politiska för- bindelsen mellan radikala och socialde- mokrater kommer att hållas och hoppas, att det genom eget samarbete skall bli möjligt att finna en väg ut ur det ekonomiska trångmålet. Jag hoppas också, att vi skola komma till ett resultat angående ett annat högt viktigt förslag, som med det snaraste skall framläggas för landstinget: av- rustningsförslaget.

Det skall bli mig en glädje att se några låta Tidevarvets läsare få del av dess öde.

Asien spelas ut mot Europa

Doktr. Marie Stopes, den stora so- cialreformatorn, har blivit presenterad vid engelska hovet och i Svenska Dagbladet av dess huvudredaktör. Hans intresse för befolkingsproble- met och hans undersökningar av emi- grationsmöjligheterna, ha nödvändigt fört in på frågan om barnbegräns- ning. Det ekonomiska läget är, en- ligt dr. Key, sådant att en fortsatt ökning av jordens befolkning efter sådana mött som hittills måste föra till katastrofer. Om inte människor reglerar befolkningen, så kommer nämligen något, som dr. Key öfvert- vilt kallar naturen, att verkställas re- geringen genom krig.

Doktr. Key tyckes ta konsekvensen att godkänna den frivilliga barnbegränsning och har lämnat plats i sin tidning för röstr. som förorda fri- villig barnbegränsning och upphävvan- de av preventivlagen.

Här är emellertid ett stort internat- ionellt men i vägen, för vilket han ger uttryck i en artikel på ledarplats: *ett internationellt problem*. Här tar han upp den stora frågan hur det skall gå, om vissa mera högtstående folk frivilligt begränsa sin ökning, medan andra, mera hänsynslösa och mindre högtstående, fortfara att öka i ett rasande tempo. Mest fruktbar han för Japan och Italien två folk som utom en stark naturlig expan- sionskraft äro besitta det fruktiga va- pen som ligger i en modern krigsapa- rat.

Detta är alltså internationellt ta- get samma problem, som varje folk inom sig själv har att lösa: det näm- ligen, hur det ska gå i längden, när de högre ständes intellektuella lägren föröka sig i långsammare takt än de lägre ständes. Det torde vara Tide- varvets läsare bekant att just Marie Stopes gripit sig an med problemet så att hon sökt undervisa om frivillig barnbegränsning i Londons slumkvar- ter. Det är där hon uppträdde den första rådfiskingsbyrå för mödrar. Den som vet hur tråslaktet ser ut i Londons slumkvarter kan inte följ- den av dr. Key citerade professor Davidson däri, att det ur synpunkt av världens bästa vore aberiskt om de civiliserade sterna begränsade sin tillväxt. Barnbegränsningens för- språkare mena ju att det svenskar el- lerv engelsmän i störst allmänhet skola inskränka på barnantalet lännande ur räkningen vad världen gör i övrigt. Det är snarare så, att man inser att engelsmän och svenskar just för att hålla sig uppe måste ar- beta på en kvalitativ förbättring av folketoppen, på plats och ljus och luft för de bättre dugliga ele- menten på den mindervärdiga be- kostnad. I vår tid betyder inte anta- let ättling, kvantiteten är lika viktig för de folk, som böra leva för vär- lden allmänna bästas skull.

Låsom kruskapan om frivillig barnbegränsning nått till de djupa le- den inom folken, så börjar den också

tränga in bland de folk, som doktor Key betraktar såsom farligast genom sin folkökning. Italien och Japan. Mussolini kan känne inte någon tan- ke på att lösa sitt befolkningsspro- blem med barnbegränsning, han använ- der den spänning, som finnes till driv- kraft vid utförandet av sina stora pla- ner. Men påven här i en encyklika gi- vit sina präster en vink, att när kvin- norna i bukten fråga om råd i dessa frågor inte bara avspisa dem genom att tala om abstinenten utan också gå in på möjligheten av kontraceptionella medel. I hela världen, varhelt sam- hällslyst utspelar sig i de former vår civilisation skapat, komma kvinnorna att vara intrappade av denna sak. De äro det också i Japan, åtminstone om man får tro en japansk författarinnas i den amerikanska tidskriften *Current History*. Hon säger, att det finns tre utvägar för Japan, antingen att slå ut sig mera av jordens naturrikde- domar (krig), eller placera sitt folk- överskott i andra länder (krig), eller frivilligt inskränka barnantalet. Av dessa tre utvägar ha de japanska kvinnorna, åtminstone i den mån de äro tillgängliga för västerländska idéer, funnit den senaste vara den bästa. Kvinornas hållning till spörsmålet är beroende av deras allmänna väken- het och frihet. Därför har kvinno- rörelsen en betydelse vid lösningen av denna fråga, som politikerna för- (Forts. å sid. 6.)

Fjärde akten

En av föreställningarna av Lejonets ungdom bevisades av huvudpersonen själva, nu ett femtiotaligt par, åldrat, men dock ängskänligt för en vakna iakttagare. Lejonets ungdom sade: Synd att inte barnen är med i kväll!

— Det är jag närmast glad åt, sade man- nen, vad skulle de ha sagt om vårt upp- förande efter slädföraren? Och hur skulle vi hädanefter kunna fordra någon respekt av dem, sedan de fått veta, hur jag trots- sänd min fosterfader?

— Å, sade hon, jag tycker inte vi var något dåligt exempel, de må gärna gå hit.

— Ja, sade han, jag förstår, att du inte är så generös som jag. Du var så rätts- finjag, och ditt uppförande hade den full- komliga okulak och ömheten, som be- styr möden av all kritik. Men jag? Jag kastar bort mitt 20-åriga övertygelse om vad som var rätt i förhållande till dig, bara för att du säger: jag fryser, i mitt rum är det varmt, kom med.

— Ja, det fattas bara, att du inte skulle gjort det, sade Lejonets ungdom glatt. Kunde du ha tänkt dig någon annan möjlighet?

— Jag borde nog ändå ha farit till Lon- don för mina studier, sade han tankfullt.

— Vill du önska gjort det, som jag är lycklig över?

— Vilket är då så lycklig över?

— Att jag fick veta din första kvinna, har du glömt det?

— Nej, kära du, men det är något som, förödmjukar mig lite, och det är att var- nags jag eller mi två kvinnor, som avgjorde mitt öde, drömde om att jag skulle be- vandra min trohet mot dig, om jag farit till London och fullbordat mina studier. Och jag ska aldrig få veta om jag kunnat det. Det kanske hade varit svårt, kanske lätt, men jag hade fått avgiva ett prov för att vinna dig. Nu fick jag ändå förlora fört. Vår för begärde si inte mera av mig? Jag tror ju ingenting bekräva av mi- narna.

— Livet ställde kanske tidigt stora krav på dig ändå, sade Lejonets ungdom lit.

— Ja, sade han, men det var inte de rätta kraven för en ung pojke. Det är inte samma stimulans i att bryta sig igen- om, då man genast fått allt. Du vet hur fat jag var, så länge vi levde på din pappas uppdrag.

— Jag tycker det var en härlig tid, sade hon, och det gjorde du med — då? Men sig mig, vet du någon bättre lösning än vår för ungdomen nu för tiden? Stackars barn, rektor Båt predikar ju precis samma lära för dem än i dag som han gjorde för oss.

— Men ungdomen bryr sig om möjligt ända mindre om honom nu än vi gjorde. Det är många som handlar som du, utan att vara några bekvämliga alls.

— Svårt på min fråga: finns det någon annan de kan lysna till, som säger dem något förustrande? För de någon led- ning har de ska lösa sitt kärleksproblem. För de veta, vad kraft som bor inom dem och hur de ska använda den? Tora vuxet folk numera överhuvudt råda ungdom till någonting?

— Frågan man dig, är tiller väl till?

— Ja, det gör jag. Jag säger: gör som du. Det är visst ödesdäligt, och jag vet mycket väl nu, vad jag inte visste då, att efter det stora problemet, hur man ska få varann, kommer det lika kinkiga hur man ska kunna utåtdra att ha fått varann. Men ändå, ändå. Det är vi, man och kvin- na av samma värld, som tillsammans ska brottas med våra problem. De ska inte kringgå på sig själv, att någon förtvivalde till en annan värld som vi icke känner och kommer igen med kruskap och min- nen de måste tåla med. Jag tycker, egent- ligen, att det är här stycket är bra.

— Ja, sade han, men om det skulle ges på skoltheatern, så skulle jag göra ett an- nat slut. Jag skulle låta mig själv resa till London. Jag skulle låta dig bry dig om min framtida lika mycket som om din lära.

— Vet du, sade hon, jag tror vi får låta ungdomen göra om fjärde akten själv.

Drivna.

Husmoderns arbete

beträffar till icke rings del i utvånjandet av de bästa inköpskällorna. För livsmedel är valet lätt. I våra 129 butiker gäller principen: högsta kvalitet till lägsta pris.

Konsumtionsföreningen Stockholm m. O.

Norge och riksfadern

I Norge har man ett system för faderskapbevisning och underhåll av utomäktenskapliga barn vilket i mycket påminner om det förlägg i Tidevarvet, som gått under namn av Riksfadern. Det är därför av intresse att få veta dels vad man i Norge tycker om sitt system, dels hur man ser på Riksfadern.

Om både dessa saker har advokat Hugo Lindberg under ett Oslobesök inhämtat upplysningar, som han gärna ger vidare åt Tidevarvet.

I Norge drabbades jag till början av en desillusion, säger advokat Lindberg och smiler. Men jag måste säga att den var glad. Nog visste jag, att det i det norska statsministerfattades en mycket viktig kugg. Där fanns ju inga barnavårdsnämnd! Och med kännedom om detta ämbets vikt, de plikter som jämlik lagen lägga dess utövare och den kompetens som dessa låra besitta, en kompetens vilken enligt en av deras förespråkare bl. a. sträcker sig långt ut över exempelvis en kvinnlig skolvårdsmåttade jag helt naturligt, att i Norge de utomäktenskapliga barnen samt och synnerligen ämstone skulle sakna far.

Men tvärtom var det. De utomäktenskapliga barnen äro synnerligen väl katalogiserade. Norge bör vidare som bekant till kulturänderna i så måtto, att de utomäktenskapliga barnen där hava arvsrätt jämvel efter fadern, där denne är en faderskap kan styrkas. Finns det flera män att välja bland, medger man vidriktigheten av att en, vilken som helst bland flera, skall förklaras som far. Men samtliga de, som med en kvinnlig haft förbindelse under sådan tid, att de teoretiskt kunna vara far till barnet, förklaras bidragsskyldiga. Efter dessa har barnet helt naturligt ingen arvsrätt. Härigenom har man förbyggt den moraliskt så avskyvärda jämlikheten, som svenska barnavårdsnämnd indirekt försvarat, att kvinnan skall kunna välja ut fader exempelvis med ledning av taxeringskalendern.

Det är ju allbekant, att det äroberopas också i det nya förslaget till Lag om arv, som föreligger hos oss, att det är otänkbart att låta de utomäktenskapliga barnen få arvsrätt efter fadern med mindre hela paternitetsbevisningen lägges om efter moderna principer.

I vårt land finns det, vilket den nyigen i Socialdemokraternas förda diskussionen i denna fråga visat, många, som göra anspråk på, att i sitt arbete drivas av social rättfärdighetskänsla, ja till och med koketter med radikal åskådning, som sätta sig emot att de utomäktenskapliga barnet så långt möjligt vederläsas fullt rättvisat.

Had de uppfattningen om detta förhållande i Norge?

Jag hade tillfälle att i Norge sammanträffa med många personer, män som kvinnor i olika sociala ställningar, och överallt uttrycktes samma förvåning, att man i Sverige, det land som man i Norge har så mycket acktning för, på detta område ligger så långt efter.

Barnlagarna i Norge eller Castbergslövslovene, som de kallas efter sin upptäckare, förre statsministern J. O. Castberg, antogs redan år 1914 och så slönda verkat under 12 år. Jag träffade Castberg och hade ett långt samtal med honom. Utom barnlagen rörelse det diskussionen i Sverige om "Riksfadern". Castberg var mycket road men lika förvånad över att man inom adilkla och kvinnoökrets kunde föra samma reaktionära argumentering som den så kallade "Höjnen" i Norge förde mot Castbergslövslovene innan dessa blevo lag.

Vad anlåg Castberg om Riksfadersförslaget?

Till glädje för Tidevarvet och dess läsare kan jag nämna att Castberg med mycket intresse tog del av dessa förslag om införande av begreppet "Riksfadern", och att han förmådde detta synnerligen beaktansvärt.

Men från viss socialt håll här hemna har man ju, om vi inte missmännat oss, påpekat att de norska barnlagarna skulle vara olämpliga och inte värda att taga efter? Vad anser man i Norge?

Castberg visade, och han kunde därvid peka på en i dagarna förtagen enquire bland samtliga läroendehövdingar (fyllesmän) i Norge, att

En omöralisk lärobok

Den uppriktasamhet, som efter världskriget inom de flesta utländska arméer ägnas åt de kemiska stridsmedlen och framför allt åt gasombardering och gasutspredning från flygmaskiner, förgår alla tvivel på att, om utvecklingen får fortgå som tillhåll, detta stridsätt kommer att spela en obrygglig roll i framtidens krig. Vetenskapen och tekniken kapprustar inom de olika länderna för att driva gasstriden till sin högsta fulländning. Under världskriget tycks man ha tagit viss hänsyn till civilbefolkningen, och ingen av de krigförande länderna vågade påtaga sig ansvar för gasombardering och direkt gasutspredning från flygmaskiner, emedan detta skulle utsträcka krigföringen till även den civila befolkningen, men utvecklingen tyder däremot på att nästa krig just kommer att gå ut över civilbefolkningen.

Här i Sverige finns även i fredstid ett visst samarbete mellan industrin och hela krigsberedskapen, men man har inom vårt land hittills dags främst inriktat sig på ett studium av gasskyddsåtgärder för de egna trupperna. Många tärker tyda dock på, att även här som i andra länder från försvar till anfall. Förra böcker användes t. ex. en stor gaskas i Stockholm, så vitt vi veta den första i sitt slag, och nyigen har på Militärutredningsföreningens förslag utkommit en bok, Stridsgaser och rök i lanterner, som behandlar detta ämne ur militär synpunkt.

En viss skiljehet präglar naturligtvis den med militära specialuppgifter och statistik späckade framställningen, men genom allt detta framlyser tydligt författarens entusiasm för de kemiska stridsmedlen. Bättre än några skräckindagningar berättar siffror och tabeller, exempel från världskriget och uttalanden från utländska experter och kemister om dessa nya i lekarna vapen. Och på en intressant och förvillande omdöme måste sådana uttryck verka oerhörd cyniska som "lämpliga blandningar", "tillfredsställande resultat" etc. etc. Här måste vi dock att med detta avses att genom så små och infernaliska giftblandningar som möjligt döda och skada största möjliga antal människoliv.

I inledningen till boken utpräklaras de många internationella uttalanden och översenskommelser, som gjorts mot stridsgasens användning i krig och till vilka Sverige anslutit sig såsom t. ex. Haagkonventionen, Röda Korsets internationella kommitté barnlovene fungerat utomordentligt väl, och att allt tal om, att de skulle verka upplösande på familjebanden, giva upphov till skandalprocesser och ställa de små barnen i en svår ställning, visat sig helt grundlös och till alla delar vederlagt av erfarenheten. Man har konstaterat att de gamla motståndarna till lagen inför de faktiska verklighetens ströfva vapen och utan överdrift kan man säga, att de nu i norsk opinion ha ett enhälligt stöd.

Under ett samtal med föreståndaren för rättshjälpskontoret i Oslo, yttrade denne att Castbergslövslovene varit en vilseledning för landet och att det nu vore svårt att tänka sig att man någonsin kunnat vara utan dem.

1918, Washingtonkonventionen mellan ententeländerna 1922, Nationernas Förbund 1924 och 1925. Men någon som helst förnöjd för dessa ingångna avtal anse författarna icke att vi behöva häva. Man kan med största sannolikhet förutsäga, såges det i fortsättningen, att stridsgaser trots alla internationella förbud i framtiden skola komma till användning och detta i långt högre grad, än va i hittills varit fallet. Under sådana förhållanden torde det oklart att icke vidtaga alla förberedelser dels för att vid behov kunna tillgodogöra sig deras kraft, dels för att från och med krigets första utbrott kunna skydda sig mot deras verkan. De internationella översenskommelserna äro som vore de aldrig tillkomna.

De slutsatser, till vilka man i ovanstående uttalanden kommit, torde bötna, säga författarna, i en oriktig uppfattning om de stridsgasernas egenskaper och verkningar. Och den militära sakkunnigas gör sig därför all möda med att vederliga denna uppfattning och bevisa, att stridsgaserna äro icke de obryggliga och förtärliga stridsmedel, som folk i allmänhet tror. Långt därifrån, de äro mycket humana och tidsenliga, och dessa fördelar framför de gamla barbariska gevären och kanonerna äro lego. Detta är naturligtvis med gaset som ett människovärdigt och ofarligt med på samma gång effektivt stridsätt har för övrigt allt mera spritt sig och bottnar väl närmast i en djup skamkänsla över den apparat, man sätter i gång. Eller vad är det annat än hyckleri att tala om humanitet i gasrik med hänsynstyg på att om man har tillräckligt gasskydd, så klarar man sig alltid samtidsligt som man experimenterar gaset, för vilka inga gasmasker i världen hjälpa. Eller när man som tyskarna under kriget spekulerade ur infernaliska till synes oskyldiga blandningar för att tvinga fienderna att taga av maskerna utan att skada dem. När detta väl var gjort, släppte man på de dödande gifterna. Man tycker liksom, att det ligger mycket tillit av humanitet i krig. Ett fintliga flygmaskiner medelst gasutspredning och kastande av gasbomber kunna belägga hela områden med giftiga gaser, ödelägga städer och industricentra och spränga det enda lagets gasbehållare och kemiska centraler i luften för att öka förtroendet. Bebyggda orter gynna nämligen stridsgasernas kvarliggande, heter det i den citerade boken. Inom dem befintliga trupper bildar därför fördelaktiga mål för gasbeläggning. Stridsgaserna inströma i bygderna, särskilt i lägre delar såsom källare och försvåra eller omöjliggöra deras försvar. — Hur skall civilbefolkningen skyddas i sådana fall? De äro fullkomligt försvarslösa, såvida man inte vill försöka ett helt lands befolkning med gasmasker.

Man stirrar sig blind på några siffror, som säga att "endast" 500,000 man döddes eller skadades svårt under världskriget genom stridsgaser och att på 160,000 gasskadade inom den engelska armén dögo endast 26 personer. Här är alltså i dessa gasskadade medräknat alla kokainister, morfister, nevransteriker och i övrigt ar-

besotslugla människor, som gasstriden skapat? Nej, det har man inte. Och tror någon, att dessa siffror skola förbli desamma, när gasstriden utsträcker till civilbefolkningen, vilket är annat att vara nästa steg?

Den till sina verkningar mest förtärliga av alla de gaser, som användas under världskriget var den frätande senapsgasen, som fransmännen kallade "ypere" enär tyskarna första gången använde den vid Ypern i juli 1917. Strax innan vapenstillståndet uppgång emellertid en amerikansk kapten Lewis en ännu mera fruktansvärd gas, levistien. Demna hann dock aldrig användas under kriget. Även denna gas tycks dock ha distanserat av kemisterna i Ryssland, som utexperimenterat en mängdvald starkare blandning. Genom hemlig ordet sågs det, hava sjuktion av de bästa tvål- och sockerfabrikerna i Ukraina apertats för tillverkning av stridsgaser. Speciellt experimenteras vid Jaroslavs fabrik invid Kiev med en av rysk kemist uppfunnen gas, som saknar lukt och färg, och som har förmågan att intränga i varje levande organisms porer, framkallande hos människor och djur paralytisk av nervsystemet och hjärta. Det tycks icke finnas någon gräns för den mänskliga upptäckningsförmågan, när det gäller dessa djävuls förtroelsesmedel.

Vad hjälper det sedan att gasskyddsindustrin försöker hålla jama steg med de nya stridsmedlen. Det endast eggar motståndarna till nya upptäckningar, mot vilka inga medel äro kända och kunna hjälpa. Men man häpnar över den rent fantastiska höjd, till vilken denna gasskyddsmedelindustrin har drivits allt efter beaktningen av de stridsgaser och metoder som användas. Tyskarna t. ex. konstruerade under kriget ett särskild gasskymodell, för de soldater, som vore sårade i huvudet och vars bandage hindrade dem från att bära gasmask av vanlig modell. Kan man kalla detta annat än därars tillgång till ämnen, som kunna tillagas i stora mängder och förgifta. Man har gått runt runt i en cirkel, på vilken intet slutt finns.

Att bereda ett tillräckligt och effektivt skydd mot en så frätande gas som senapsgasen har emellertid visat sig så gott som omöjligt, ehuru världens på detta område främsta snillen lagt ned årtal på att utpekulera ett sådant. Man har kommit så långt, att en soldats hela uniform, underkläder, skor och handskar impregneras med ett Amerika upptäckt ämne och huvudet skyddas av en på samme sätt impregnerad hufa så kan han ett visst till motstå senapsgasens dödande verkan. Men det återstår att göra dylika skyddskläder praktiskt användbara i krig. För att skydda djuren experimenterar man med hundgasmasker, hästgasmasker och hovbeslag, ja, t. o. m. gasskyddsdölar för att förtvåa bredvurvar.

Det är ju möjligt att man så småningom även skall lyckas driva gasskyddetliken till sin fulländning, men den demoraliserande verkan som gasstriden har på både de stridande och den civila befolkningen är aldrig hänsynslös. Denna erkännes t. o. m. av den militära sakkunniga s. v. om så stor, att den stundom framtvångar "militärt obehögade fredstävanden", vilket ur deras synpunkt sett är det värsta som kan hända i krig. Men därmed hava de också förlit domer över sig själva och sitt hantverk.



Vi vågra att sörga

Den stora höstmånövern är avslutad, och Afteonadets sörger över att de aldrig mer skall få se så stora truppskytter samlande som de nu varit i läseiden. Det är nämligen den sista månövern före nedskrivningen av armén, och man vägar icke hoppas på månövern av denna omfattning mera, så vida inte något alldeles särskilt står på. Det var för tidningen en gripande syn att se de dödsdömda regementena defilera för högste krigsherren. De vore dömda, dessa regementen, att falla, icke för något yttre vikt, men för den vida farligare inre fienden: politiken.

Detta är icke första förskottet att göra ödestråk för försvarsrevisionen. Man förbereder sättna med skammen och nedslaget för att dåla dem till hertiska uppföring för en frivillig försvarsövning. Men skall detta lyckas? Gör det att hålla människor av i dag så oemittade av allt som händer och sker i världen, att de äro redo att hålla med om att riksdagen är farligare fiende än rysser? Skall inte rösterna ur Kejserns nya klyder höra till slutt?

Att dessa regementen försvinna, det är ju lyckligt, inte sorgligt. Det är hälsade att ens andya, att det varit härigare, om de vandrat mot sin undergång till strid mot en fiende, in att de nu få dö en smärftlig död, så som kille och som överlevt sig självt och inte mera kan användas av tiden.

Det är visserligen Afteonadets politiska motståndare, som verkligt nedskrivningen men icke på grund av hat till fosterlandet utan som verktyg för en kraft, som är starkare än de: utvecklingen självt.

Månövern gick i nedskrivningen och vemedlets tår. Det var nödvändigt. Sveriges politik går på skiljedomsinställningen och den politiken är i sig oförenlig med rustning, tv rustningar genom utmixtur och fruktan, skiljedoms utförande och tillit. Och jag kan inte hysa förtroende och mistro, fruktan och tillit för samma granne på en gång. Det är därför det kommer att bli så svårt att hålla ett litet gott lagom, förvar, och det är väl det som ligger i luften.

Själva Finland heller ju på att med Ryssland underhandla om ett avtal, som skall inlocka en överenskommenhet att tj de två böva anfalla varandra. Finska regeringens erkänner därmed, att det fan finnas något annat än finska armén, som står emellan Finland och dess fruktade öde att upplösas av arvienden. Den erkänner, det som ständigt förnekats, att Ryssland änger att göra avtal med.

I Wien pågår den paneuropiska kongressen. Den Paneuropiska tanken är uppe i diskussion. Hitt varstans utom just hos oss. Talmännens tyska riksdagen och den tyska befolkningen har också en visst till motstå senapsgasens dödande verkan. Men det återstår att göra dylika skyddskläder praktiskt användbara i krig. För att skydda djuren experimenterar man med hundgasmasker, hästgasmasker och hovbeslag, ja, t. o. m. gasskyddsdölar för att förtvåa bredvurvar.

Det är ju möjligt att man så småningom även skall lyckas driva gasskyddetliken till sin fulländning, men den demoraliserande verkan som gasstriden har på både de stridande och den civila befolkningen är aldrig hänsynslös. Denna erkännes t. o. m. av den militära sakkunniga s. v. om så stor, att den stundom framtvångar "militärt obehögade fredstävanden", vilket ur deras synpunkt sett är det värsta som kan hända i krig. Men därmed hava de också förlit domer över sig själva och sitt hantverk.

R. H.

Extra inkomst — hemarbete
 anem att i hemmen utföra stickarbeten för egen eller för råkning på vis patenterade stickmaskin GREN — specialmodell.
 Själva även med S. K. P. kullagar. Levereras till svenska ståtliga institutioner.
 Överbetalt för till-stickningsapparat med korta nålar då i kan erhålla en bättre och billigare, näml. Are-Standard till endast kr. 125.—, vilken kan kompletteras med en radapparat för maskin till 100.—. Are-lagstiftningen. Sammans värdepappersmaskiner med kullagar. Bredt prospect.
NORDISKA TEXTILKOMPANIET
 Vasagatan 13-17, STOCKHOLM.

SÖDERMANLANS
 ENSKILDA BANK
 Kontor i Stockholm: REGGERINGSGATAN 18.
 Norrlandsgatan 2, Humlegårdsgatan 7, Hornsgatan 60 A, Sjöstrålan 1-3, Kungälvsgatan 60.
 Solidaritets Bank. Grundad 1865.

Jeppe på Heden

EN DANSK DIKTARE

av Dr Emy Ek

Danmark har i dagarna firat Jeppe Aakjers 60-årsdag. Aakjers sänger, som sjungas överallt i Danmark, är alltså lilla kända i Sverige, och den svenska pressen har föga uppmärksammat jubileet. Aakjers är en ojämn konstnär, som låtit sina förfärliga tillordskaldare, som forska och bölja utan alltför starkt konstnärligt rätta d'etre. Men han har något starkt och egenartat i sina bästa lyriska och episka ting — samlingen med landet och folket, den äkta jordoftan, den friska havs- och vindtrytten, den näva glädjen vid det frodiga och fullblodiga, det "rodnussede" och "svulmeniga". Han diktar aldrig om annat än jorden och havet och västanvinden, om människor, som äro ett med naturen. Hans sång är naturens egen, blot tolkad och transponerad:

Der gynger en sang paa det mindste Stree, som nokker mod Aftenlyst; der driver en Hymne lang Himlens Blaa paa Stjerner røde og i Sjælen run, da synger selv mossede Mønstret!

I hans dikt hör man växternas rötter dricka vattnet ur jorden, knippannas bristning och sävens sus, svalors kvitter och vipors skri och den eviga böljesången från den vindröda fjorden vid Jyllands kust. Aakjers säger själv om en av sina diktade gestalter: Han elsked livet i store, ren linjer, han droges av Klarhed och Harmoni, men al Rafinement var han Gru. I de orden har han förtäffligt karakteriserat sin dikts egenart: stora ren linjer, klarhet och harmoni men fullkomlig frånvaro av raffinering. Hans dikt saknar icke anklanger av en "livsfröjd" sångarna i dansk litteratur, Östlingslägler och Drachmann, men framförallt betraktar sig Aakjers som en författare av Blichers diktning — Blicher, den fattige, av ödet förtjölde jylländske prästen, som för 100 år sedan skildrade Jyllands natur och folk i sin dikt och därigenom blev grundläggaren av den i våra dagar så rika jylländske litteraturen.

"Naar stormen kommer ind og bringer i de lange Vintertæpper og bringer grankoglerne til at torne mod hverandre rundt om i de mjøke Klitplantager — da tænker vi Jyder paa Blicher. — Naar Lys og Skygge jager, piler av Sted over Marker med bölgende Korn, indtil de faar et Kirke-taarn til at fankle frem: højt, lyst, rankt mod den fjernere Horisont — da tænker vi atter paa Blicher." — Jeppe Aakjers föddes den 20 september 1866 i den lilla byn Aakjer en mil söder om Skive i nordvästra Jylland. Under sin barndom och uppväxt här lärde han sig ålska Jyllands växträckta hedar, och han har alltid varit en lidelsefull motståndare till det jylländska hedsällekspats stråvan att plantera skog på de böljande, vida, åtblåniga hedarna. Han är själv givet en målände och livfull skildring av sin barndom i romanen Bondens søn, om vilken han säger, att den är av biografisk noggrannhet. Hans föräldrar vor enklia, fattiga människor, som finga ålta härt för ett tortigt bröd. Själj fick han redan som liten pojke börja arbeta som gås- och fårvaktare, och under livet utta de stora hedarna försväras han sig om vidunderliga förtroget med naturen, som är en av grundförutstämningarna för hans dikt. Hemmet var starkt pietetiskt färgat, och en stor del av denna självbiografiska roman skildrar Aakjers frögroeskamp mot pietism och helveteskäsk. Den som hjälpte honom till frihet, var en gammal bonde, ett original, ett av dessa vilfvuxna genier, som Aakjers så gärna skildrar: "Av alle begavede Mænd er der blot en, der har kunnet fængsle mig som denne grove, uædne Teglbønder med det mægtige Sokrateshoved. Han forstod al Tid at finde det mest ramende Udtryk; han var i Besiddelse af et næsten blændende Vid. Situationen blev lige som sat i begang. Belysning ved hans Fremstilling. — Den fjernere vred sig i Latter, efterhaanden som han trak Tegningen op, men selv lo han aldrig end ikke av sine fortæffeligste Indfald, og skjønt han var en ganske

udannet Mand, mindes jeg aldrig at have hørt ham sige noget raar." I Aakjers hem förekomma inga andra världsliga böcker än almanackan, om ens den, och endast tidvis fick han besöka en dålig folkskola. Men efter sin konfirmand fick han komma till en lärare i Fly för att förberedas till inträde vid ett lärarseminarium. Denne lärare var frimisanad och öppnade nya vidder för den kunsckaphungrige pojken. Året efter kom han till Staby lärarseminarium, där han ivrigt deltog i elevernas diskussioner. Men redan efter ett halvår måste han resa hem — av ekonomiska skäl. "I Kopenhik nu stannar hemma ett par år som dräng; till lärare i Fly för att förberedas för att ännu en gång försöka på studera. Han gick nu vid Blaagaards seminariem, där han tog preliminärexamen 1886. Därefter kom han till en bonde i Tasmur, där han undervisade ett par pojkar och för övrigt ägnade sig åt egna studier och åt folkbildningsarbetet. I glöddande ungdomlig fröjd började han hålla föreläsningar för folket i trakten bl. a. om franska revolutionens historia med den påföljd, att han blev anklagad för hädelse och revolutionspropaganda. En omfattande rättegång till stånd, och Aakjers sät 17 dygn i arrest, under vilken tid han skrev revolutionära sånger. Han blev slutligen frikänd, men denna upplevelse satte djupt märke i honom. I en dikt "Stridning" ger han 1888 ett typiskt uttryck åt den ungdomliga revolutionära patos:

Da er Tidenes, der stormer Himlen, Du er Baasens, der forfarer Vrimlen, Vi sange hader det tamme og domne, men agter højt det tilnærm forvoerne; er vi ej alle Stridningsbørn, alle som da er i Republikæner.

Aakjers tjänstgjorde därefter vid ett par skolor men fick snart avsked på grått papper, på grund av sina radikala åsikter. Han gav sig då ut som föredragshållare och vandrade eller icke genom Jylland. Under dessa resor, då han alltid bodde i bondgårdarna och stugorna, ökade han ännu mera sin kännedom om Jyllands folk, dess seder och språk. Särskilt hade han sin glädje i att tala med gamla människor, och dem har han också måsterlig återgett: "Jeg elsker at skildre de gamle, gamle, gamle på 60, 70, og især de gamle Køner har de mest til Hjerte. Saadan en gammel Jydsk Køne, hun er noget af det vieste, man kan træffe paa, hun har det sit Bunder i Livet, og hun har den Respektation, som jeg maaske anser for at være Jydernes egentligste Særkende, den dybe Resignation og Skepsis."

År 1895 blev Aakjers efter studier på egen hand färdig med sin studentexamen och ägnade sig därefter åt tidningsmannabete och författarskap. År 1897 utgav han en flammade stridskrift mot inre missionen, och 1899 kom hans första roman, Bondens søn, där han, som förut nämnts, skildrar sin egen ungdom. För den danska bondelitteraturen har denna bok fått en stor betydelse — en god stöten till en mängd liknande skildringar av Anderson-Nexo, Skjoldborg, A. C. Andersen m. fl. År 1899 utgav Aakjers även sin första diktsamling Derude fra Kjærene. Där offentliggjorde han en del af sin ungdoms flammade men omogna tros- och upprorsdikter. I en af de samlade med speciellt jylländska motiv är Aakjers emellertid redan måsterlig särskilt iro på det jylländska dialekt skrivna sångerna betagande. Där är t. ex. redan den vackra herdevisan, Hyrdendrenes Tagfatvis, där herden lockar på sina djur. Den har redan de Aakjerska visornas sångarna i form och lekfulla melodi. 1900 — 1901 utgav Aakjers två samlinger proser berättelser Fjandbør og Vadmel-folk, små teckningar ur allmogelivet, där han spänner över hela stämningsskalan, från det komiska till det tragiska, det barleska till det sentimentala, det groteska till det subtila. Närmast efter dessa båda arbeten utgav Aakjers en samling Frie vor Hjemmen, där han samlat proser på jylländsk diktning ända från 1600-talet och till.

Vem har gjort SCHEEL'S RADIUM-TVÅL så populär?



Den milda, jörnåma DOFTEN

och det allrytt balzamiska löddret ha skaffat Scheel's Radium tvål otaliga vänner. —

De utvalda beständeliderna i denna tvål äro värdefulla och välgörande; tänk bara på Radiumförekomsten i dessamma!

Om Ni är någon anledning ännu ej köpt Scheel's Radium-tvål — skriv hem en i dag!



Vidhållningen kontrolleras av Radium-experten F. Dr. N. Sahlbom.

hur han lysnat till rågens sus och tolkat dess melodi:

Jeg lægger mig i Løst her ved Storrøgens Rod, Jeg lytter og jeg lytter, til det synger i mit Blod; den hvide Rug, den bløde Rug, som mod mig Tindling staar — det er som tuind Fingre smaa paa Spleen-tongetor gaar

Det lyder som af Leg i en spændt Hal, hvor Dansen løkker Ringelud og Lemper-ner Krystal. Det Lokkespil, det Kløkkespil fra Sommer-røgenes Top, det er den hjerte danske Lyd, vorved vi voxed op.

Först besjunger han sådden, då sådeskonen springa högt i luften av glädje att få möta den bördiga jorden. Därefter skildrar han, hur vinterrågen börjar komma upp med spåda, gröna strån. Men festligast blir skildringen, när sommaren är inne och rågen står hög och vacker, och de ålskade mötas "ved Rugsletten", under det att lärkornas kvitter, och luften är full av doft och hela åternas blomster och djur intresserade deltaga i skådespelet:

Klanten paa sin lange Hals sig rejste for at glo; bittermaas Marihuus op over Aasas Sko. Ragen ringled vidd og bredt om Kys og Kjærhøid; hvad det mindste As har hørt, den hele Ager ved.

Dyre da og digt! Dømt og lei, ålsk! Dikubud og dikked, og dingel-og lei.

I omkvädet har Aakjers på ett lustigt sätt fångat ljudet av asens ringlande och flårmans kvitter. — Smart liden det mot skåderikt, och kornblåstarna flamma vita i sommarriktarna:

Der gaar Strimer af Høid og Himlen mod Nord, Engene aander, og Duggadst friber; Vinden gaar lysende hen over Frø, Plægene heivser mens det lyner.

Lärna sipas, och skörden kommer, ståtligt skildrad i Høstvisan, som påminner om Karlefeldt.

Nu er Sæden lang og gul, tung i Tog og stuvet i Stree, og den sidste Kramm er forlangt rejst spænderaa.

Op nu hæves vi vor Le og saa fejner vi vor Korn, og saa møner vi vor Keinde under Maasens Hens.

Så köres rågen in, och Aakjers tecknar därvid en scen, som sedan barndomen präglad sig in i hans minne med något av en helig handlingens högtidlighet:

Føret bredte Mor et Klæde, Aas ømt som nogen Højtidelig; der maatte ingen træde med Søb i støvets Røg; naa fejrd hun med Limes Rest hvert ansvet Stree tilside som Jor en Hæderstige!

Till dessa rågens sånger kan fogas Aakjers sång om havren, en dikt som i sjungande strofer förtäffligt hävsnadsladdas:

Jeg er Havren. Jeg har Bjælder paa, mer end tyve, teen, jeg har hvort Stree. Jeg blev mest, men glade Lærker sang over Grænen Banker Dagen lang, Himlen bramled sig sin Melodi, og et Rylefjæt glød in deri.

Till Aakjers stora lyrik hör icke blot rågen och havrens sånger utan även flera hemlandssånger, som den kända Jyllandslången, en av hans många hyllningar till hembyden:

Der dukker af Dagen mit Fædrenejord med Aaser og Agre og Eng, — — — I sängen Hedelandst besjunger han den jylländska hedon. Men i karlar den ett öde land — för honom är den ett härligt land:

"Et øde Land." Et herligt Land med Løskend og Hedebrænd, i Bygger dybt, i Storme svæbt, i egne store Former stift!

Ett särskilt sus från den Aakjerska dikten, när han sjunger om Västanvinden — vinden inifrån havet:

O, Vestervind mit Barndoms Vind, du har endnu det samme Sind i Aalvor som i Spib, det samme lystige Tagfat, det samme Sus om Møllehat og Kirkehornets Fløj det samme stærke Orgelbræs

Ej blot kärleken till hemmet och landet har inspirerat Aakjers. Även hans erotiska lyrik är ganska rik. Sin första hustru, författarinnan Marie Bregendahl, han har ägnat många sånger, och hans nuvarande hustru, konstnärinnan Nanna Krogh, har inspirerat flera. En av hans vackraste kärleksdikter är emellertid knuten till ett ungdomsmis. Det är Ved Susaen, vars slutstrof lyder:

Det var ved Susaens Vand, jeg hukker ej Sted eller Stund, kun Lysets Løg paa din Pande, og Kyssets Dug paa din Mund.

En viktig del av Aakjers lyrik är hans humoristiska diktning, ofast drågliga folkskildringar på jylländskt mål. En berömd humoristiskt dikt på mål, vilken i sin rytmiska kraft påminner om Karlefeldt, är Ole Stam, sången om den djärve bonden, som på tinget slungar sina anklagelser mot kungen själv för lagbrott:

Der stod en lille verd Mand en lat Mand, en bred Mand, der stod en lille verd Mand, og det var Ole Stam.

Aakjers har gjort utmärkte översättningar av Frödings och Dahlgrens humoristiska folkskildringar. Hans översättningar av Burns' dikter anses även av hans fiender för kongeniåla. Utom sin lyriska diktning har Aakjers även under senare år utvecklat en omfattande prosadiktning, både inom romanen och dramet. Dess betydelse kan dock ej jämföras med lyriken.

Aakjers lever för närvarande som bonde på Jenle gård i nordvästra Jylland. Det är om gården Jenle, han sjunger:

Jeg lagde mit Gaard i den rygende Blaat, hvor Bakken kun staaer med Spæder, hvor Græset grojt højt om min skjeggede Hest, hvor Vibeerne ruger, og Løven er Gjest — for Lærker er, huer der er Bønder.

Från denna lantliga tillflyktsort hörs emellertid ofta hans röt och icke alltid i Jyva lyriska tonsånger. Aakjers framhåller gärna, att han i främsta rummet är icke lyriker och konstnär utan kämpe för sociala reformer:

Jovist er jeg en Spillemand, en Landbysjæl, en stille Mand, forjort i Rydmandens, men stærkest er jeg Tidens Mand, en Kampens Mand, en Stridens Mand; naar Kærligheds Port ej aaben — hvidt, da ble mit Stree stilled for anden Dens end Bondens, da ta' jeg Jivlen, ved den Hals og bruger den som Vaaben!

Likaledes framhåller han gärna, att det rent estetiska är honom likgiltigt:

Jeg kan ikke være æstetik Salat, af Kringle og Baller en eneste, lad andre ej hallo med Slem og Subst, jeg er Grovbrødsmand — Ni Tjeneste!

Aakjers påstår själv, att han aldrig låtit verslära. Det är det enda studium, han ej kunnat låta, säger han, utan han har lärt sig rytmiken av naturen och vardagslivets arbete. Han poängterar gärna det sund och glada, det livsfröjliga och harmoniska i sin diktning:

Jeg slænger Skalmæjen for Munden; jeg trækker saa lang den Lede Lyd, at Kilderne blækker i Lunden, og Bakkene brøger af Fryd!

Hvor kan I dog gruble og grøde, sande Gud Himlen er blaa! Mit Hjerte skjøtver af Glæde, blot Duggen dybker et Stree.

Där ligger givetvis också hans diktningens betydelse: den är full av överströmmande livskraft och frodighet, av myllans doft och lukter av mogen såd. Den darrar av livsensitet och livlust — "Livsbuen strirer i min Haand af Spændthet."

Sköt om barnen!

Under den kongress för folkskollärarinnen, som ägde rum i Uppsala i augusti detta år, hölls bland annat ett par föreläsningar i skiljbyggeri av doktor C. A. Ljunggren.

Dr Ljunggrens praktik som skol-läkare har givit honom mycken erfarenhet och stort intresse för den viktiga frågan, hur man på ett framskridet sätt skall kunna sörja för att barnens hälsa bevaras och skyddas.

Enligt en tysk fysiolog skulle de flesta barn födas friska, med bara 1 % till fallsvaren med behållnen hälsa. I Amerika andas 5 % vara från ungefärliga siffror. Man har sagt, att staten inte har råd att genomföra en effektiv skiljbyggeri. Dr Ljunggren citerar en engelsk läkare-uttalande: Staten har inte råd att undvika den. Ovannämnda siffror tyckas bevisa detta. Skollärderna tillhåller den är den viktiga tid, då grunden lägges till den vuxnes hälsa och livskraft. Mycket kan göras i skolan, inte minst för att genom barnens språk kännedom om hygien och sundt vanor till hemmen.

Dr Ljunggren berättar om sina undersökningar i Tyrbjörnsberg. Av undersökta barnen visade 33 % reaktiskt bröstorg, 50 % hade ryggrads- och 10 % utpräglad plattfot, 38 % voro undermåliga. Dessutom funnos andra fel, inte minst tandrös, som är mycket utbredd.

Doktor Ljunggren föreläste olika hjälpmedel: Ett noggrant samarbete mellan skolläkaren och lärarna bör komma till stånd. Därvid är dock flera skolor ännu så långt från alla villkor införd. Av 700000 barn äro fortfarande omkring 600000 utan läkarbesökning i skolan och läkarbesökningen där den är införd är inte alltid effektiv ordnad.

Doktor Ljunggren föreläste införande av noggranna, regelbundet återkommande vägningar, samt upprättande av tabeller. Hårgeuren får läkaren en god kontroll över barnens utveckling och hälsotillstånd. Vägningarna skola företagas av skolläkaren i läroverksamheten. Detta är ett mycket intressant ämne, när de få resultatet av vägningen. Genom detta intresse förmedla de lättare att följa läkarens föreskrifter, som annars inte alltid är lätt att få dem till. Också föräldrarna få läkaren lättare till handsförvarer, när han kan visa svaret på ett barn inte ökat ocentligt. Föräldrarna, som kanske ofta inte vilja tro att något fattigt barn, här härgen om övertygade om att något måste ändras.

Genom viktstablerna, där även barnets längd och allmänna befinnande antecknas, får läkaren en säker upplattning om varje särskilt barn. Han kan därav se vidtagna sina åtgärder. Visar barnet dålig viktökning eller rent av minskning kan det bero på för stark ansträngning i skolarbetet. Läraren får vetta detta och särskilt om en hel klass visar liknande tendenser till dålig vikt, kan han förtädra något på uppseendet. Det dåliga viktresultatet beror ibland också på felaktig matordning, en sak som eventuellt kan avhjälpas genom att läraren sätter sig i förbindelse med föräldrarna eller genom att barnet får deltaga i skolbesökningen. En tredje viktig faktor är ventilationen i hemmet och överhuvud den tid barnet kan vara ute i friska luften. Innefattande barn som få för litet sol och luft kunna visa dålig viktökning, även om de få rikligt med mat. Även kroppsvärmen spelar en stor roll.

Huvudsakligen med hälsan det hälsovårdsarbetet inlett skolorna är att ge barnen en god hygienisk uppfostran, hygienisk träning. De skola få betydelsen av sol och luft, de mest oväskliga läkemedel som man ofta i så hög grad försummar att tillgodogöra sig. De skola få sig bälsoamman vanor med avseende på födan. Kaffe bör avvikas från barnens matordning, skom skadligt för växande vävnader och för nerverna. Mjölk, gräsläsk, frukt och ärtor bör äro däremot värdefulla födoämnen. Enligt sin rikheten på vitaminer, frukt och grönsaker biva ätas så så långt det kan ske. Genom att ge barnen skorpar och bär biva värdigt de vid att tugga maten ordentligt, en sak som många barn inte alla äro vana

Mötesplatsen

En frisinnad stadsfullmäktig



Lydia Cicero

Vid en avslutad stadsfullmäktigeval till Huddval, där de frisinnade tagit tre nya mandat, valdes bl. a. fru Lydia Cicero, husmoder vid Vårhemmet i Huddval. Fru C. tillhör liksom sin make, föreståndaren för Vårhemmet J. Cicero, fris. folkpartiet, men är dessutom direkt ansluten till Gävleborgs försäkrings- och F. K. R. Hon är varmt socialt intresserad och besjälad av de frisinnade idéerna.

Sin befattning som husmoder vid Vårhemmet innehar fru Cicero sedan 1912 och lär kan med god tillämpas fransn rätt person på rätta platsen; att se heme bland sina skyldigheter är som en profetia. Med sitt varma hjärta föremår hon praktiskt bläck och ett glatt men bestämt sin.

De kan inte annat än glädja varje frisinnad att dessa personliga egenskaper också uppskattats av väljarkåren.

Fru Länthens, Bergsjö har av de frisinnade i Gävleborgs län valts till uppseende i landstinget.

H. Lbj.

Johanniska Pris kv. har under hösten hållit två sammanträden. Vid den första redogjorde ordf. för Centralstyrelsen och diskuteras valsituationen. Enhälligt godkändes samtycket med högern. Fröken Lisa Thulin berättade personligt och trevligt om Nordiska lärarens fredsevecka på Sagavold i Norge. Septembermötet var ägnat den förestående revisionen av pensionsförklaringslagen. Ordf. redogjorde för de synpunkter som från kvinnohall framförts, och efter den diskussion som följde antogs Centralstyrelsens resolution. Fröken Anna Wadman inledde en lång och givande diskussion om Allmän rösträtt och klasskillnad.

Vid Ordrengill tuggning är av utomordentlig betydelse för hela matsmältningen. Vid användande av skolbesökning bör man sålunda se till, att barnen väntas vid lämplig föda.

Det är glädjande att se att de synpunkter, som redan tidigare framförts i Tidevarvet (se art. en radial dietförändring i nr 21 av år 1925) nu ha fått förespråkare även på annat håll.

Bödlarna

För något över ett år sedan sködde attentatet mot katedralen i Sofia, Bulgariens huvudstad, varvid 170 personer dödades. Det är något man kommer ihåg på grund av de feta och sensationella rubriker, varmed den ohyggliga händelsen utsmyckades. Länga artiklar om den bolsjevikiska färan ledsgade den också. Efter ett par dagars intensivt intresse från pressens sida, var hela historien i Gungken i glömska och med den hela Bulgarien, hela Balkan, till dess krasprinsarna av Rumänien tynde ut en väntna.

En gränslöslig mellan ett par av dessa länder t. ex. Grekland och Bulgarien har också försett aftontidningarna med lösnamnsrubriker. Men när konflikten blåslas blev det åter tyst.

Likväl är det så, att Balkanländerna icke hade få sätta sig själva. Om det finns något sådant som en varaktig opinion måste den resa sig och framtränga ett ingripande i förhållandena därstädes. Att attentatet mot katedralen i Sofia och den bulgariska kongen gjordes så mycket väsen av, beror på att det dugde att använda i bolsjevikskräckens tjänst — detta trots att något politiskt parti icke stod bakom de olycksfulla brottningarna som förvägrade det.

Däremot bör man ingenting om den terror, som allteftan attentatet övas av den härskande nationalistiska gruppen. I själva verket är det så, att reaktionen, som efter kriget härtas i alla Balkanstaterna, de segrade och de besegrade, för upprätthållna

Höstdikter av Elsa Dahln

Ett löv

På planen vajar det en ensam poppel, en svafva ifrån en av stadens parker i mitt här nordostvända löst sitt köppel

och jagar klocklöst omkring höstens marker.

Mitt hjärta är ett ensamt löv som darrar

i denna hörsynlöda stormens tuftan, i denna vilda lek med liv som narrar ett hjärta till forskräckelse och fruktan.

Och jagern vet i svärhet vad som stundat, vad gömmer detta fruktansvärda galeri!

Jag anar det, jag ser det fast jag blindar, och jag är rädd — jag vet ej var jag faller.

Och jag är ensam i det vilda bruset som hävets mår, som stötar man på skeppet, som molnet klygga i det lilla ljuset, ett vänt löv som snart skall tappa greppet.

Elsa Dahln.

I höstens trakt

Se granarna, som resa sig stolta kronas vika präkt, ha ett enda viltiga stänk. Men björkarna stå gläsa i höstens öde trakt.

Och över all förgänglig och bitter jordik fröjd står åter hämlen hög och blå och egenomtränglig på samma ryttas hjärd.

Elsa Dahln.

BANDAGER

Reklamband, maggöjlar, gummitrampor, rygghälsor, konstgjorda armar och ben, lemlödar m. m.



Rekl. och reklamöda bandagvårdning, som står under kontroll av Dr B. Nybysten. Kirurgiska Instrument Fabrik A. B. E. F. A. S. Reperingsgata, 81. Tel. N. 228



En brännande fråga

Intåg i diskussionen om lödrivarlagen av Gerda Kjellberg och Ada Nilsson

Pris 50 öre

Rökvärrens från Tidevarvets expedition, Sussplan 1 II, Sthlm

Försäkra Edert liv i VALAND



Ömsesidigt livförsäkr.

Grundad 1894

Lägs premiär.

Höga vinster.

HILDA JONSON

Götgatan 2 Tel. S. 3350, Stockholm.

FÖRSÄKRING SKANKER TRYGGHET

FOLKET Livförsäkring

SAMARBETE Brand-Övningssällskapet Bil-försäkring

Kooperationens Försäkrings-Anstalter Kungsgatan 3 - Stockholm

Sjukvård och Förbandsartiklar

Kirurgiska Gummivajer, Bandager alla slag, Elektriska Hjälpapparater, Induktionsapparater, Aderlekstrumpor, Bräckband, Ryggkällare, Gummisprattlar och Girdlar, Bäckskålar, Lungskyddare, Skåpboxar, Liggvagnar, Damböjor, Barnvårdsartiklar alla slag m. m. Best. eller tillbehör os. Illustrerade kataloger gratis.

Magasin Special

Vesterlånggatan 86 (Ingång i Passagen) Reger. Järnplan 3 STOCKHOLM

